

CZĘSTOCHOWSKIE STOWARZYSZENIE ETOH

INFORMATOR PRAWNY

NR 8

Stan prawny 1 sierpnia
2020r.

2020

**CZĘSTO
CHOWA**

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

Zadanie publiczne współfinansowane ze
środków otrzymanych z Urzędu Miasta Częstochowy

NR 8

INFORMATOR PRAWNY

Częstochowskiego Stowarzyszenia ETOH

**PRAWA I OBOWIĄZKI
OBYWATELSKIE**

I PRAWA I WOLNOŚCI OSOBISTE

Podstawowe prawa i obowiązki obywatelskie zawarte zostały w najwyższym akcie prawnym jakim jest Konstytucja z 2 kwietnia 1997r. Przy formułowaniu konstytucyjnych przepisów o prawach i obowiązkach obywateli nawiązano do zachodniej tradycji.

Prawa i wolności osobiste ujęte są w zasadzie jako prawa człowieka. Podmiotem tych praw jest każdy znajdujący się pod władzą państwa polskiego. Katalog podstawowych praw wygląda następująco

1) Prawo do życia zagwarantowane zostało w art. 38 Konstytucji oraz w art. 2 EKPCz (Europejska Konwencja Praw Człowieka) . Jest ono jednym z podstawowych praw. Ustawa zasadnicza wymienia je bowiem na pierwszym miejscu wśród wolności i praw osobistych Prawo do życia przysługuje każdemu człowiekowi. Zgodnie bowiem z fundamentalnym stwierdzeniem Konstytucji godność człowieka stanowi źródło praw i wolności człowieka.

Wyrazem tego jest karanie zachowań polegających na pozbawianiu życia innego człowieka.

Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. uznaje za przestępstwo:

- zabójstwo,
- zabójstwo noworodka,
- zabójstwo eutanatyczne,
- pomoc i nakłanianie do popełnienia samobójstwa,
- aborcję
- nieumyślne spowodowanie śmierci.

Są to przestępstwa podlegające ściganiu z urzędu. Co znaczy, że organy ścigania muszą nie tylko im przeciwdziałać ale również ścigać sprawców takich czynów.

Prawo do ochrony życia jest jedną z najważniejszych gwarancji konstytucyjnych, które w sposób naturalny warunkuje istnienie wszystkich dalszych wolności i praw. Ponieważ życie ludzkie jest wartością konstytucyjną, państwo w sposób bezpośredni powołane zostaje do jego ochrony.

Ochrona życia wynika z samej zasady państwa demokratycznego. Konstytucja wymaga od państwa nie tylko powstrzymania się od wprowadzania regulacji dopuszczających pozbawianie życia ludzkiego, np. w ramach kary śmierci, ale również podejmowania określonych kroków w celu ochrony tego życia.

2) Nietykliwość osobista która obejmuje :

- zakaz podawania eksperymentom naukowym (art. 39)

- zakaz poddawania torturom i okrutnemu lub poniżającemu traktowaniu (art. 40)
- zakaz poddawania wolności z wyjątkiem przypadków przewidzianych przepisami obowiązującego prawa (art. 41)
- nienaruszalność mieszkania (art. 50) zgodnie z którym zapewnia się nienaruszalność mieszkania. Przeszukanie mieszkania, pomieszczenia lub pojazdu może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony.

3) **Prawo do rzetelnej procedury sądowej** chodzi tu o prawo do sądu. Prawo do sądu to zarówno osobiste publiczne prawo podmiotowe, jak i podstawowy środek ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Z prawem tym wiążą się zasady odpowiedzialności karnej tj.

-zasada *Nullum crimen sine lege (nie ma przestępstwa bez ustawy) Nulla poena sine lege (nie ma kary bez ustawy)* Granice kary muszą zostać określone przez ustawę. Jest to jedna z najbardziej istotnych zasad współczesnego prawa karnego i ważny składnik koncepcji państwa prawa. Chroni jednostkę przed arbitralnym posługiwaniem się represją karną przez organy państwowe.

- zasada domniemania niewinności. Konstytucja, w artykule 42 ust. 3 stwierdza wprost, że każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. Zasada domniemania niewinności na poziomie konstytucyjnym powoduje, że wszystkie osoby i podmioty, przede wszystkim oczywiście sąd rozpatrujący sprawę, ale także osoby nie biorące bezpośrednio udziału w postępowaniu sądowym powinny do chwili wydania prawomocnego wyroku zakładać, że oskarżony jest niewinny

-wyłączenie przedawnienia wobec zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości . Konstytucja w art. 43 stanowi, że "zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości nie podlegają przedawnieniu". Powyższe ma swój wyraz na gruncie przepisów prawa karnego. Przepisów dotyczących przedawnienia karalności nie stosuje się do zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i przestępstw wojennych. Nie stosuje się ich również do umyślnego przestępstwa: zabójstwa, ciężkiego uszkodzenia ciała, ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub pozbawienia wolności łączonego ze szczególnym udręczeniem, popełnionego przez funkcjonariusza publicznego w związku z pełnieniem obowiązków służbowych art. 105 K.K.)

4) **prawo do ochrony prywatności .**

Zgodnie z art. 47 Konstytucji każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Zachodzi pytanie czy sąsiad może nas za pomocą kamer monitorować swój budynek a przy okazji naszą posesję. Pytanie jest problematyczne gdyż udzielenie odpowiedzi przeczącej lub twierdzącej zależy od okoliczności konkretnego przypadku. W orzecznictwie sądowym ukształtował się pogląd że ochrona prywatności nie ma charakteru absolutnego między innymi ze względu na potrzeby życia w zbiorowości. Przebywając we własnym domu każdy człowiek powinien mieć natomiast zapewnioną możliwość realizacji prawa do prywatności w możliwie pełnej postaci. W tym miejscu może i powinien czuć się swobodnie, co fakt stałej rejestracji obrazu zdecydowanie wyklucza. Jest przy tym oczywiste, że w warunkach

miejskich, zwłaszcza tam, gdzie zabudowa mieszkalna jest gęsta, ta sfera doznaje niekiedy ograniczeń, jednak nie mogą one wykraczać poza rozsądne i obiektywnie niezbędne granice.

Czy ochrona prywatności ma zastosowanie do rozmów telefonicznych

Tak ochrona prywatności ma zastosowanie do rozmów telefonicznych ma zastosowanie. Podstawa prawna znajduje się w art. 156 prawa telekomunikacyjnego. Przepis ten reguluje zakres tajemnicy telekomunikacyjnej. Można tu przytoczyć tezę wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 września 2018 r. I ACa 379/18 w której wskazuje się że, prawo do prywatności jest postrzegane jako prawo każdego człowieka do wyłącznego dysponowania danymi na swój własny temat. Osoba zatem decyduje, czy chce pozostać anonimowa, czy też informacja na jej temat może być udostępniona osobom trzecim. Tajemnica telekomunikacyjna obejmuje natomiast tajemnicę rozmów, tożsamość uczestniczących w niej osób, a także przetwarzanie i udostępnianie danych, w tym tzw. bilingi. Zakres tajemnicy telekomunikacyjnej określa art. 159 u.p.t., które w punkcie 2. ww. artykułu stanowi, że zakazane jest zapoznawanie się, utrwalanie, przechowywanie, przekazywanie lub inne wykorzystanie treści danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną przez inne osoby niż nadawca i odbiorca komunikatu, chyba, że m.in. nastąpi zgoda nadawcy.

Sądu Apelacyjnego w Warszawie w wyroku z dnia 14 marca 2018 r. V ACa 1157/17 sformułował tezę, że ochrona życia prywatnego, gwarantowana w art. 41 Konstytucji, obejmuje także autonomię informacyjną (art. 51 Konstytucji), oznaczającą prawo od samodzielnego decydowania o ujawnieniu innym informacji dotyczących swojej osoby, a także prawo do sprawowania kontroli nad takimi informacjami, jeśli znajdują się w posiadaniu innych podmiotów.

Jak widać ochrona prywatności jest niezwykle rozbudowana.

Zapamiętaj !!!

Prywatność może zostać naruszona przez każde działanie o charakterze informacyjnym. Nie jest nawet istotne przy tym, czy rozpowszechniana informacja jest prawdziwa, czy też fałszywa.

5) wolność poruszania się

Zgodnie z art. 52 Konstytucji

1. Każdemu zapewnia się wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.
2. Każdy może swobodnie opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Wolności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą podlegać ograniczeniom określonym w ustawie.
4. Obywatela polskiego nie można wydrugać z kraju ani zakazać mu powrotu do kraju.
5. Osoba, której pochodzenie polskie zostało stwierdzone zgodnie z **ustawą**, może osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe.

Katalog wolności przysługujących jednostce obejmuje swobodę poruszania się po terytorium państwa i pełnego wyboru miejsca zamieszkania oraz pobytu. Przepis ten wyklucza zatem tworzenie obszarów zamkniętych, jak też przymusowego przesiedlania jednostek czy grup na inne tereny.

Konsekwencje wolności poruszania się dotyczą przy tym nie tylko obszaru państwa, bowiem ust. 2 uprawnia obywatela, oczywiście na podstawie wymaganych dokumentów, do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej. Wymienione i wcześniej omówione aspekty wolności człowieka mogą podlegać przewidzianym w ustawie ograniczeniom. I tak nie może swobodnie opuszczać kraju osoba, przeciwko której toczy się dochodzenie czy skierowany został akt oskarżenia. To samo dotyczy osób odbywających karę pozbawienia wolności, a przebywających na przepustce itp. (Skrzydło Wiesław, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. VII)

Konstytucja gwarantuje że masz przyznane cztery wolności

- a) wolności poruszania się po terytorium RP,
- b) wolności wyboru miejsca zamieszkania,
- c) wolności wyboru miejsca pobytu,
- d) wolności opuszczenia terytorium RP.

Art. 53. [Wolność sumienia i wyznania]

1. Każdemu zapewnia się wolność sumienia i religii.
2. Wolność religii obejmuje wolność wyznawania lub przyjmowania religii według własnego wyboru oraz uzewnętrzniania indywidualnie lub z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii przez uprawianie kultu, modlitwę, uczestniczenie w obrzędach, praktykowanie i nauczanie. Wolność religii obejmuje także posiadanie świątyń i innych miejsc kultu w zależności od potrzeb ludzi wierzących oraz prawo osób do korzystania z pomocy religijnej tam, gdzie się znajdują.
3. Rodzice mają prawo do zapewnienia dzieciom wychowania i nauczania moralnego i religijnego zgodnie ze swoimi przekonaniem. Przepis art. 48 ust. 1 stosuje się odpowiednio.
4. Religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób.

5. Wolność uzewnętrzniania religii może być ograniczona jedynie w drodze ustawy i tylko wtedy, gdy jest to konieczne do ochrony bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego, zdrowia, moralności lub wolności i praw innych osób.

6. Nikt nie może być zmuszany do uczestniczenia ani do nieuczestniczenia w praktykach religijnych.

7. Nikt nie może być obowiązany przez organy władzy publicznej do ujawnienia swojego światopoglądu, przekonań religijnych lub wyznania.

Wolność słowa

Zgodnie z art. 54 Konstytucji 1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.

2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

Jak się mają wypowiedzi krytyczne czy możesz mówić co chcesz i kiedy chcesz

Zapamiętaj!!!!

Nie zawsze wolność słowa oznacza że może mówić co chcesz i kiedy chcesz. Musisz wiedzieć że niekiedy wypowiedzi krytyczne przekraczają granice wolności . Do oceny, czy wypowiedź krytyczna mieści się w granicach chronionych zasadą wolności wypowiedzi jest konieczne jej zakwalifikowanie jako wypowiedzi o faktach lub wypowiedzi ocennej (opinii), chociaż w praktyce rzadko dana wypowiedź przybiera taką jednoznaczną, "czystą" postać. Najczęściej występują w niej - w różnym natężeniu - elementy faktyczne i ocenne , a stopień ich natężenia oraz proporcje, w jakich występują, stanowią podstawę przyjęcia określonego charakteru wypowiedzi. W takich wypadkach należy zbadać, czy w wypowiedzi można wyodrębnić elementy poddające się testowi według kryterium prawdy lub fałszu. Taka konfrontacja może też przebiegać według linii nie tak ostro zarysowanej, przy uwzględnieniu kryterium zastosowanego m.in. w orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W orzeczeniach tych Trybunał w odniesieniu do wypowiedzi o charakterze ocenym dopuścił możliwość badania, czy "fakty na podstawie których skarżący sformułował swoją ocenę były zasadniczo prawdziwe", bądź - inaczej ujmując - czy wyrażone sądy korzystały z "wystarczającej podstawy faktycznej". Taką tezę została sformułowana w wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2019 r. V ACa 539/18

Niekiedy niektóre wypowiedzi jakby się zdawało wypowiedziane na zasadzie wolności słowa mogą wypełnić ustawowe znamiona przestępstw tj. zniewagi (art. 216 k.k.) , pomówienia (art. 212 k.k. a na gruncie przepisów prawa cywilnego mogą stanowić naruszenie dóbr osobistych art. 24 k.c.) takich jak cześć dobre imię i wiele innych.

Wolność słowa musi być rozumiana jako wolność wypowiedzianie tego wszystkiego co nie będzie naruszało obowiązującego porządku prawnego , praw osób trzecich chronionych normami prawa cywilnego.

PRAWA O WOLNOŚCI POLITYCZNE

1) Zgodnie z art. 57 Konstytucji każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa. Należy pamiętać, że z ochrony konstytucyjnej, gwarantowanej przez art. 57 korzystają wyłącznie

Zgromadzenie nie ma takiego charakteru, gdy uczestniczą w nim osoby uzbrojone, czyli posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia. Udział w zgromadzeniu osób, które mają zasłoniętą twarz, nie wyklucza możliwości przyjęcia, że zgromadzenie to ma charakter pokojowy (zob. TK – [Kp 1/04](#)). Wymóg pokojowego charakteru zgromadzenia odnosi się również do jego przebiegu, w tym do zachowania uczestników zgromadzenia w jego trakcie. Nie jest zgromadzeniem pokojowym takie, które przebiega w sposób naruszający prawa i wolności innych osób, a także takie, którego uczestnicy nawołują do użycia przemocy, znieważają i pomawiają inne osoby, niszczą ich mienie lub mienie publiczne. Sam fakt, że zgromadzenie jest kontrademonstracją organizowaną w opozycji do innego zgromadzenia, nie wyklucza możliwości przyjęcia, że będzie miało ono pokojowy charakter. (Tuleja Piotr (red.), *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*)

2. Wolność zgromadzeń

Zgodnie z art. 58. Konstytucji

1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.
2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.
3. [Ustawa](#) określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

Jak prawidłowo nałożyć i zdjąć maseczkę

1

Przed nałożeniem maski **umyj ręce mydłem i wodą** lub **płynem do dezynfekcji na bazie alkoholu**

2

Zakryj usta i nos maską i upewnij się, że między twarzą a maską **nie ma żadnych przerw**

3

Unikaj dotykania maski podczas jej używania; jeśli to zrobisz, umyj ręce mydłem i wodą lub płynem do dezynfekcji na bazie alkoholu

4

Wymień maskę na nową, gdy tylko będzie wilgotna, nie używaj ponownie masek jednorazowych

5

Aby zdjąć maskę - chwyć ją od tyłu za wiązanie (nie dotykaj przodu maski!)

6

Wyrzuć maseczkę do zamkniętego pojemnika; umyj ręce mydłem i wodą lub płynem do dezynfekcji na bazie alkoholu

Nie wrzucaj maseczki do toalety!

Przypominamy że okresie pandemii COVID każdy zobowiązany jest do noszenia maseczki. Maseczka powinna bezwzględnie zakrywać nos i usta. Noszenie maseczki w taki sposób który nie zakrywa nosa naraża inne osoby na utratę zdrowia a nawet życia. Nie bagatelizuj obostrzeń i nie bądź ignorantem. Jeśli ktoś chce znaleźć podstawę prawną i odpowiedzieć sobie na pytanie czy musi nosić maseczkę to warto zająrzeć do kodeksu karnego i zwrócić uwagę na dwa przepisy które niektórych wypadkach sankcjonować mogą nieprawidłowe noszenie maseczki lub brak maseczki i niestosowanie się do rygorów sanitarnych.

Art. 160. [Narażenie człowieka na niebezpieczeństwo]

§ 1. Kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli na sprawcy ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1-3 sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

§ 5. Ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 165. [Sprowadzenie stanów powszechnie niebezpiecznych dla życia lub zdrowia]

§ 1. Kto sprowadza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia wielu osób albo dla mienia w wielkich rozmiarach:

1) powodując zagrożenie epidemiologiczne lub szerzenie się choroby zakaźnej albo zarazy zwierzęcej lub roślinnej,

2) wyrabiając lub wprowadzając do obrotu szkodliwe dla zdrowia substancje, środki spożywcze lub inne artykuły powszechnego użytku lub też środki farmaceutyczne nie odpowiadające obowiązującym warunkom jakości,

3) powodując uszkodzenie lub unieruchomienie urządzenia użyteczności publicznej, w szczególności urządzenia dostarczającego wodę, światło, ciepło, gaz, energię albo urządzenia zabezpieczającego przed nastąpieniem niebezpieczeństwa powszechnego lub służącego do jego uchylenia,

4) zakłócając, uniemożliwiając lub w inny sposób wpływając na automatyczne przetwarzanie, gromadzenie lub przekazywanie danych informatycznych,

5) działając w inny sposób w okolicznościach szczególnie niebezpiecznych, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 4. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

PUBLIKACJA WYDANA PRZEZ CZĘSTOCHOWSKIE
STOWARZYSZENIE ETOH

REGON: 240530048, NIP:
9492019492
adres ul. ALEJA POKOJU, nr
12, lok. ---, miejsc.
CZESTOCHOWA, kod 42-
207,
Numer KRS: 0000266366

**CZESTO
CHOWA**

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

Zadanie publiczne współfinansowane ze
środków otrzymanych z Urzędu Miasta Częstochowy